

Základy translatologie

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

Ivana Kupčíková

Struktura našeho setkání

- Vzdělávání SP,
- ústavy pro SP,
- spolky SP,
- vzdělávání SP v komunismu.

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Poměrně malé množství pramenů
- Úzce souvisí se vzděláváním neslyšících a postoji odborné veřejnosti – pedagogů, vychovatelů, logopedů...
- Řecko, Řím, Aristoteles
- Církevní organizace
- Soukromé vzdělávání

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Charles-Michel de l'Épée,
 - soukromé vzdělávání,
 - nárůst počtu žáků,
 - první škola pro neslyšící,
 - propagátor vzdělávání prostřednictvím ZJ, tzv. francouzská metoda, poznatky netajil.

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Orální metoda vzdělávání
tzv. německá metoda

Samuel Heinicke (1727-1790)

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- 1770 Paříž,
- 1778 Lipsko,
- 1779 Vídeň,
- 1784 Řím,
- 1786 Praha...

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Pražském ústavu pro hluchoněmé, dnešní Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Holečkova 4, Praha 5

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- vzdělávání v Čechách páter Václav Frost,
- Pražská kombinovaná metoda
- ústavy...

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- 1880 Milánský kongres -zákaz používání ZJ ve vzdělávání (Evropa), nástup orální metody.

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Počátky podpůrných spolků
- Výchovně vzdělávací ústavy → zaopatřovací ústavy
fondy a nadace při ústavách

22.5.1868 Spolek hluchoněmých sv. Františka Saleského v Praze (první spolek v Českých zemích, šestý v Evropě), Založen na podnět Václava Koťátka, Karla Kmocha, a Josefa Wilczeka.

1914 - Jirsík – podpůrný spolek neslyšících v Č. Budějovicích.

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Počátky podpůrných spolků
- 1917 Plzeňský „OUL“
- 1918 Hradec Králové
- 1919 spolek hluchoněmých v Brně – aktivní v oblasti zaměstnávání a ubytování.

Z darů a sbírek zakoupen pozemek, především svépomocí postavena útulna, slavnostní otevření 27.9.1925.

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Počátky podpůrných spolků

Noclehárna v Domově neslyšících v Brně-Králově Poli.

1933-1937 – dílny obuvníků a krejčích

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Počátky podpůrných spolků
1980 rekonstrukce, dostavba 2015

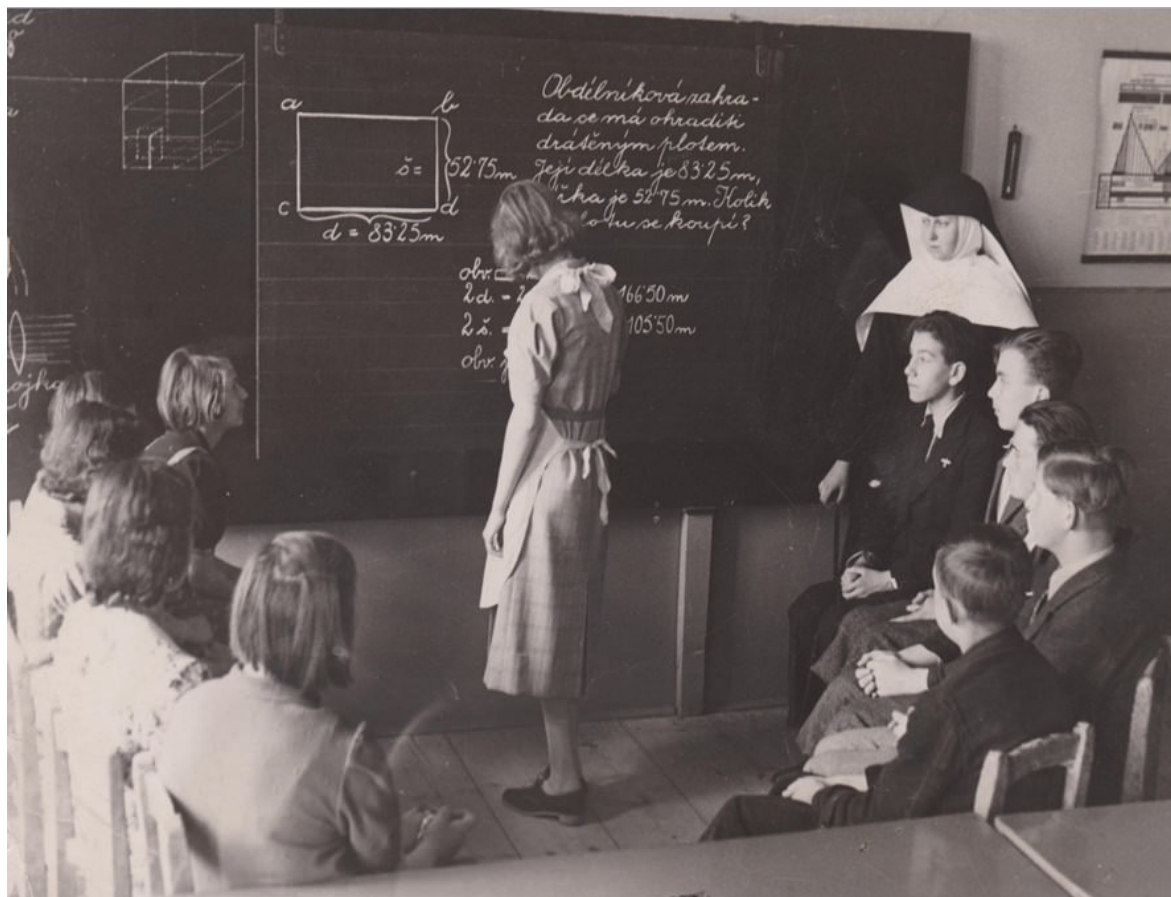

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Spolky

- po r. 1918 vedle podpůrných spolků, i spolky sportovní, turistické, divadelní,
- neúspěšné snahy o sjednocení,
- nejednotnost až do Protektorátu Čechy a Morava,
- 2.sv.v. spolková činnost zakázána,
- Únor 1948 komunismus, 25., 26.6.1949 slučovací sjezd Ústřední jednota invalidů a Družina válečných poškozců politická kontrola, tvořivá práce ve prospěch všech. Výrobní družstvo DRUTĚVA, nejmenší pozornost osvěta, vzdělávání

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

do r. 1955

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Spolky

- ÚJI vydává - Zpravodaj - inf. o invaliditě,
 - Práce invalidů - ocenění pracovníků,
 - Zora - v Braillově písmu.
- Na sjezdu 7.6.1952 Vznik Svazu Československých invalidů
 - Svaz SP, TP, ZP, nově civilizační onem.
- 21.8.1968 okupace, v popředí ekonomické, sociální a politické zájmy, popírání existence různorodých potřeb a specifických zájmů
- 1969 změna na Svaz invalidů (ČR, SR a federální)
- 1974 zrušení Svazů SP, ZP, TZ a vnitřně, pouze do výbory

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Spolky
 - 1970 META (80% OZP, z toho 20% těžce ZP)
 - 1979 pravidelné televizní vysílání pro neslyšící
 - čas. Gong, Elán
 - Vznik klubů a spolků, cca do 80.let tlumočení jako dobrovolná činnost, po práci, zdarma, za naturálie,
 - Zaměstnávání prvních tlumočnicků (HPP, dohody) od r. 1981 vyhl. 15Kč/hod.
 - Plán SI - od r. 1973 zajistit tlumočení ve všech oblastních ZO

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Spolky

- Kategorizace tlumočnicků:

- 3. kategorie - převážně komunitní tlumočení
(začátečníci, mírně pokročilí)

- 2. kategorie - komunitní tlumočení, tlumočení na úřadech, menší konference, schůze, přednášky ve spolcích

- 1. kategorie - soudní tlumočníci (policie, soudy), konferenční tlumočení, tlumočení na mezinár. akcích. U soudu zapsán na doporučení (SI/SNN v ČR)

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

Průkaz má platnost
do odvolání. (Viz záznam.)

v Praze dne: 19. prosince 1972.

Jana ... razítko

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR
ČESKÉHO SVAZU SLUCHOVĚ
POSTIŽENÝCH

Evidenční číslo: 010

Průkaz tlumočníka

znakové řeči neslyšících

Soudruhá Olga Masníková

majitel OP č. 513949 - PM-52

je tlumočnickem ČSSP II. kat. a

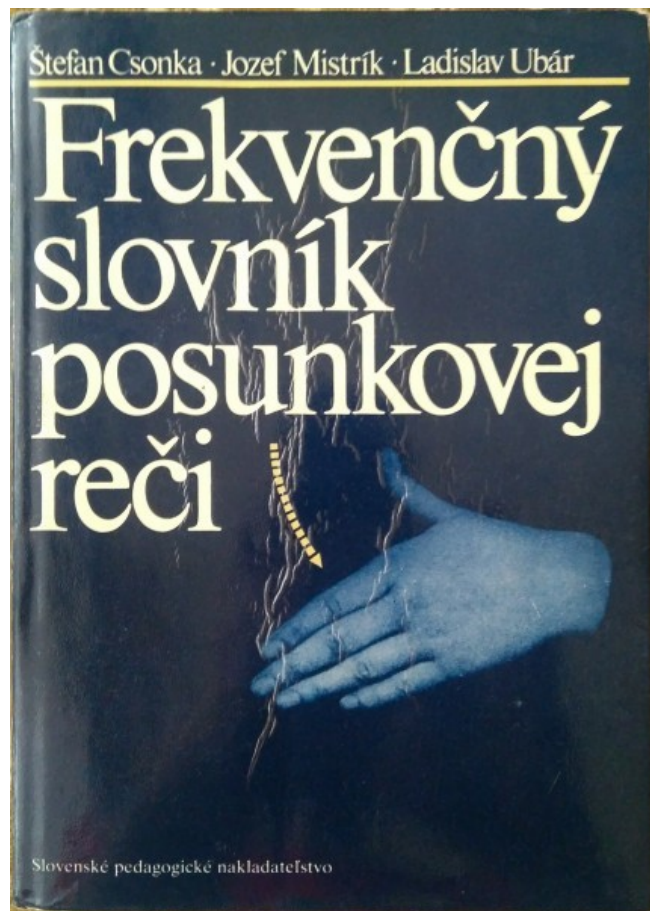
je zapsána v seznamu
tlumočnicků ZRN ÚV-ČSSP

Ověřujeme tuto skutečnost a žádáme všechny úřady a společenské organizace, aby držitelé tohoto průkazu usnadňovali výkon tlumočnické služby.

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Spolky
 - setkávání tlumočnicků z různých krajů – výměna zkušeností (několikrát ročně),
 - počátky vzdělávání tlumočnicků,
 - kurzy znakové řeči,
 - SI eviduje: - 1975-1978 cca 50 dobrovolných tlumočnicků,
- 1980-1988 cca 98 tlumočnicků
 - Slovníky:

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

1986

1988

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Spolky

- 1987 první tlumočení v ČT – J. Zeman, E. Mrzálková, J. Křeček, V. Provazníková, J. Kubicová, M. Kleisnerová, J. Švagr (Ozvěny, TKN, Klíč, v současnosti mnoho dalších pořadů)
 - rozpad Svazu invalidů, movitý i nemovitý majetek převeden na nástupnické organizace.
 - 8.5.1990 vznik Svazu neslyšících a nedoslýchavých v ČR

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Kdo zprostředkovával komunikaci a tlumočil?

V ústavech pro hluchoněmé:

- vychovatelé a pedagogové (kněží, řádové sestry)

Mimo ústavy pro hluchoněmé:

- rodiče neslyšících dětí – „domácí jazyk“,
- nedoslýchaví absolventi škol pro SP (ovládali ZJ i ČJ),
- slyšící děti neslyšících rodičů (KODA, CODA)

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

Slyšící děti neslyšících rodičů

CODA - Children Of Deaf Adults

KODA – Kids Of Deaf Adults

odkazy na TKN, texty, CODA

dříve jazyk nedokonalý, stud, a dnes zdravé sebevědomí

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Kde se tlumočilo/překládalo?

Komunitní tlumočení:

- u lékaře,
- na úřadech,
- v zaměstnání,
- ve spolcích a klubech,
- na setkáních neslyšících (sportovní a jiné)
- překlady dokumentů (dopisy, smlouvy...)

Pohled do historie tlumočení a překladu ČZJ

- Kde se tlumočilo/překládalo?

Orgány veřejné správy:

- policie,
- soudy,
- správa sociálního zabezpečení,
- úřady práce,
- matriční úřady,
- další méně často.

Děkuji za pozornost.